

Asia: VN/3884/2020

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma

Lausunnonantajan näkemykset saavutettavuuden edistämisen tavoitteista

Tavoite 1

2

Lisähuomioita tavoitteesta 1

Yliopistolaki ei nykyisellään oikeastaan velvoita edes yhdenvertaisuuden lisäämiseen, ja suunnitelma itse määrittelee saavutettavuuden lisääntymisen pitkälti asioilla, jotka perustuvat muulle kuin yliopistoille määritellyille tehtäville: "Korkeakoulutuksen saavutettavuuden (accessibility) lisääminen edellyttää tavoitteellista esteiden poistamista mm. täsmäviestinnällä, lisäämällä aloituspaikkoja ja sisäänpääsymahdollisuuksia korkeakouluihin sekä varmistamalla opiskelijoiden riittävät akateemiset valmiudet." (s. 36) AYY on sitä mieltä, että näillä toimilla ei tarpeeksi tehokkaasti puututa korkeakoulutuksen saavutettavuuden juurisyyhin, jotka liittyvät yksilöiden sosiaaliseen, ekonomiseen ja etniseen taustaan ja saattavat vaikuttaa jo siihen, tuleeko yksilö missään vaiheessa korkeakouluhakukelpoiseksi. AYY:n mielestä esimerkiksi aloituspaikkojen määrällä ei vaikuteta korkeakoulutuksen saavutettavuuteen. AYY ei vastusta tätä kirjausta, mutta huomauttaa että korkeakoulutuksen saavutettavuuteen vaikuttaa vahvasti tekijät, jotka eivät ole korkeakoulujen käsissä.

Tavoite 2

2

Lisähuomioita tavoitteesta 2

Kirjaus on tärkeä, mutta saavutettavuussuunnitelmien laatimien edellyttää lisätukea erityisesti teknillis-kaupallisten yliopistojen kontekstissa. Aalto-yliopistossa saavutettavuuskeskustelu jää yleensä keskusteluun siitä, onko Aalto-yliopisto kaikille sukupuolille saavutettava. Olisi hyvä, että suunnitelman laatimisen lisäksi ministeriön saavutettavuussuunnitelma ohjaisi vaatimalla suunnitelman jalkauttamista.

Tavoite 3

2

Lisähuomioita tavoitteesta 3

Saavutettavuudenkin tulosohjaus osana sopimuksia on ehdottoman kannatettavaa, mutta sopimukset ovat vähitellen paisuneet muutenkin. Rahoitusmallia päivittämällä ei tehdä tältä osin tarkoituksenmukaista resurssiohjausta, koska saavutettavuuspanostukset vaativat riittävästi aloituspaikkoja (ks. s. 36) ja yleisesti niin henkilö- kuin muitakin resursseja, eivät näiden resurssien siirtämistä paikasta toiseen. Lisäksi saavutettavuuden parantaminen on korkeakoulusektorin yhteinen tavoite eikä siihen liittyvästä rahasta kilpaileminen ole periaatteellisesti järkevää.

Tavoite 4

2

Lisähuomioita tavoitteesta 4

Raportissa on suositeltu alussa intersektionaalista tarkastelutapaa, mutta se jää suosituksissa vähän laimeaksi. Tietoa on kerättävä myös ja katsauksessa on tarkasteltava myös monisyisiä syrjinnän kokemuksia, esim. kansainvälinen opiskelija, jolla on myös oppimisvaikeuksia tai toiminnan rajoitteita.

Tavoite 5

1

Lisähuomioita tavoitteesta 5

Kannatamme foorumia. Opiskelijat on otettava tähän ja muihin vastaaviin mukaan, ja tässä yhteydessä nimenomaan niin, että ajatellaan erilaisia erityisryhmiä; esim. amistaustaiset opiskelijat eivät oikeasti näy yliopistoissa. Intersektionaalisen tarkastelutavan tueksi ei riitä, että kutsutaan vaan tunnettujen ryhmien edustajia, sillä he useasti edustavat näiden ryhmien parhaiten edustettuja / eniten vallassa olevia. Intersektionaalisen ajattelun tueksi, on saatava ihmisiä mukaan, jotka edustavat monisyisiä syrjinnän kokemuksia. Tämä on mahdollista avoimella kutsulla.

Tavoite 6

4

Lisähuomioita tavoitteesta 6

Saavutettavuus ei perustu kysynnälle ja työpaikoille. Korkeakoulutuksen saavutettavuus on myös sitä, että aloja on monipuolisesti tarjolla, ja tietyille aloille keskittäminen johtaa niiden alojen saavutettavuusongelmien korostumiseen. Aloituspaikkojen kohdentaminen hakijasuma-aloille nopeuttaa korkeakouluun pääsyä, mutta hakijat, jotka sen myötä hyväksytään, eivät ole saavutettavuustoimien pääkohderyhmiä, vaan pääsisivät muille aloille halutessaan sisään, vaikka perhetausta näillä aloilla korostuukin.

Kieliasiat jakautuvat suunnitelmassa kansallisiin kieliin ja englanttiin. Suunnitelma myös taustoittaa pitkästi erilaisia etnisiä ja kielivähemmistöjä, mutta tavoitteet eivät tavoita romaneja, saamelaisia tai viittomakielisiä. Myös muun kielistä opetusta tulee kehittää samaan tahtiin kuin suomen ja ruotsinkielistä.

Tavoite 7

2

Lisähuomioita tavoitteesta 7

Digitaalinen palveluympäristö on yksi tärkeimmistä korkeakoulukentän tavoitteista alkaneella vuosikymmenellä. Yhteinen digitarjonta mahdollistaisi myös Suomen vähemmistökielten aseman edistämisen: Oulun ja Lapin kiintiöpaikat saamenkielisille eivät ratkaise Helsingissä asuvien saamenkielisten asemaa ja vastaavasti karjalan kieltä voisi tarvittaessa opiskella yliopistosta riippumatta. Koulutusvastuiden sääntelyä tulee vähentää.

Tavoite 8

2

Lisähuomioita tavoitteesta 8

Kirjaus on kannatettava, mutta meistä on tärkeää, että lähdetään siitä oletuksesta, että kaikilla on erityistarpeita. On tärkeää, että erilaisuutta pidetään normina tietyn oppilasprofiilin sijaan.

Tavoite 9

1

Lisähuomioita tavoitteesta 9

-

Tavoite 10

1

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

1

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

1

Lisähuomioita tavoitteesta 11

-

Tavoite 12

1

Lisähuomioita tavoitteesta 12

-

Tavoite 13

1

Lisähuomioita tavoitteesta 13

-

Tavoite 14

2

Lisähuomioita tavoitteesta 14

Kannatamme tavoitetta. Johdon koulutuksen eettisestä johtamisesta, yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden edistämisestä olisi hyvä olla pakollinen ja toistuva, jotta se keino olisi tehokas.

Tavoite 15

3

Lisähuomioita tavoitteesta 15

AYY kannattaa moninaisuuden toteutumisen varmistamista. Moninaisuuden käsitteen on oltava myös hyvin selkeä niille, jotka kokoavat näitä ryhmiä. Se ei esim. riitä, että ryhmä miehiä kutsuu yhden naisen ja yhden tummaihoisen mukaan suunnitteluihin - vaan vähemmistöihin kuuluvia ihmisiä on proaktiivisesti kuultava. Moninaisuus olisi hyvä määritellä tässä suunnitelmassa, jotta sitä voidaan aidosti toteuttaa.

Mitä tietoja päätöksentekoon osallistuvilta kerätään? Miten moninaisuutta selvitetään? Mitä tietoja ihmisen tulee antaa osallistuakseen? Osa voi olla hyvinkin sensitiivistä tietoa, ja näin nostaa kynnyistä osallistumiselle. Myöskään oletusten varaan ei voi nojata. Olisikin hyvä, että tietoa kerätään, ei pelkästään jo osallistuvilta opiskelijoilta ja henkilöstön jäseniltä, vaan koko korkeakoulu yhteisöltä. Näin tiedon keruu ei nosta kynnyistä osallistua ja samalla saadaan tietoa myös osallistumisen esteistä niiltä, jotka ovat jättäneet osallistumatta.

Tavoite 16

4

Lisähuomioita tavoitteesta 16

On tärkeää, että korkeakoulut kehittävät häirintäyhdyshenkilötoimintaa yhdessä opiskelijajärjestöjen kanssa. Tämän tulisi kuitenkin tapahtua yhdessä ylioppilaskuntien kanssa, ei kansallisten kattojärjestöjen. Ylioppilaskunnat tuntevat parhaiten oman korkeakoulu yhteisönsä tarpeet.

Tavoite 17

Lisähuomioita tavoitteesta 17

Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamisen kehittäminen on nähtävä osana moninaisuusosaamista, eikä erillisenä osa-alueena, jolloin kansainvälisten opiskelijoiden muut intersektionaaliset tarpeet jäävät näkymättömäksi. Monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden yhdistäminen ja siihen keskittyminen lisää vaan ajattelua, että ulkomaalaiset ovat hyvin erilaisia tai eksoottisia. Poistetaan sana kansainvälisyys, jätetään moninaisuus.

Tavoite 18

1

Lisähuomioita tavoitteesta 18

-

Tavoite 19

1

Lisähuomioita tavoitteesta 19

-

Tavoite 20

1

Lisähuomioita tavoitteesta 20

-

Tavoite 21

2

Lisähuomioita tavoitteesta 21

Ennen kaikkea on tärkeää, että tieto mahdollisuudesta yksilöllisiin opiskelujärjestelyihin on saatavilla läpi koko opiskeluajan. Kaikilla ei ole opintojen alussa tarvetta yksilöllisille opiskelujärjestelyille vaan tarve saattaa ilmetä myöhemmin.

Tavoite 22

1

Lisähuomioita tavoitteesta 22

-

Tavoite 23

4

Lisähuomioita tavoitteesta 23

Eri opiskelijavalintatavoissa on erilaisia saavutettavuusongelmia ja yksittäisen tavan (esim. todistusvalinnan) korostaminen korostaa tiettyjä ongelmia. Lisäksi korkeakoulutukseen siirtymisen nopeuttaminen itsessään vähentää saavutettavuutta, kun opiskelijoista ns. tehdään massaa. Eri valintatapojen vaikutuksia saavutettavuuteen on tarkasteltava. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita koskevien väylien kehittäminen parantaisi saavutettavuutta myös etnisen taustan puolesta.

Tavoite 24

1

Lisähuomioita tavoitteesta 24

-

Tavoite 25

1

Lisähuomioita tavoitteesta 25

-

Tavoite 26

1

Lisähuomioita tavoitteesta 26

-

Tavoite 27

1

Lisähuomioita tavoitteesta 27

-

Tavoite 28

1

Lisähuomioita tavoitteesta 28

-

Tavoite 29

1

Lisähuomioita tavoitteesta 29

-

Tavoite 30

1

Lisähuomioita tavoitteesta 30

-

Tavoite 31

1

Lisähuomioita tavoitteesta 31

-

Tavoite 32

1

Lisähuomioita tavoitteesta 32

Olemme samaa mieltä tavoitteista ja ne ovat jo linjassa toimintamme kanssa.

Tavoite 33

1

Lisähuomioita tavoitteesta 33

-

Tavoite 34

1

Lisähuomioita tavoitteesta 34

-

Tavoite 35

1

Lisähuomioita tavoitteesta 35

-

Tavoite 36

1

Lisähuomioita tavoitteesta 36

-

Tavoite 37

1

Lisähuomioita tavoitteesta 37

-

Tavoite 38

1

Lisähuomioita tavoitteesta 38

Kannatamme tavoitetta ja haluaisimme lisätä siihen, että keskeiset sisällöt ja tiedot tulisi olla saataville myös selkokieleksi.

Tavoite 39

1

Lisähuomioita tavoitteesta 39

-

Tavoite 40

2

Lisähuomioita tavoitteesta 40

Lähtökohtaisesti kaiken, myös ei-keskeisen viestinnän, tulisi olla saavutettavaa. Viestintäperehdytyksen tulisi olla pakollinen.

Tavoite 41

1

Lisähuomioita tavoitteesta 41

-

Tavoite 42

1

Lisähuomioita tavoitteesta 42

-

Tavoite 43

1

Lisähuomioita tavoitteesta 43

-

Tavoite 44

1

Lisähuomioita tavoitteesta 44

-

Tavoite 45

1

Lisähuomioita tavoitteesta 45

-

Tavoite 46

1

Lisähuomioita tavoitteesta 46

-

Tavoite 47

4

Lisähuomioita tavoitteesta 47

-

Tavoite 48

2

Lisähuomioita tavoitteesta 48

Englannin opiskelumahdollisuuksiin on myös panostettava. Englannista on valtavasti etua työelämässä, mutta silti esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset tai alemmista yhteiskuntaluokista tulevat ovat huonommassa asemassa oppia sitä.

Tavoite 49

1

Lisähuomioita tavoitteesta 49

-

Tavoite 50

4

Lisähuomioita tavoitteesta 50

Monet aiemmin mainituista tavoitteista edistävät vammaisten ja toimintarajoitteisten pääsyä korkeakouluihin, mutta suunnitelma kaipaisi myös tarkempaa tavoitteenasetantaa siinä, miten eri

tavalla rajoitteiset ryhmät tunnistetaan ja otetaan huomioon muuten kuin vain lisäämällä tietoutta. Suunnitelman tulee aidosti ohjata vammaisten ja toimintarajoitteisten korkeakouluun pääsyn ja siellä oleilun helpottamiseen.

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

Pidämme kaiken kaikkiaan luonnosta hyvänä. Intersektionaalinen tarkastelu tulisi ottaa sen päänäkökulmaksi, sillä se ottaa huomioon kaikki syrjinnän muodot, joita yksilöt kohtaavat. Näin saavutettavuuden parantaminen helpottuu, kun voidaan paremmin tunnistaa ongelmat.

Luoto Laura
Aalto-yliopiston ylioppilaskunta